

(5.) A *Néphivatali szolgálat* című rész összefoglalja a szociális problémákat. Kiemeli a lakásügyeket, eredményként megemlíti, hogy öt esetben kislakást, négy esetben szükséglakást sikerült juttatni a rászorulóknak. Táblázatot közöl a segítségükkel álláshoz jutottokról, amelyeknek száma 70 fő. Ezenkívül 65 egyéb ügyben jártak el.

(6.) A Ceglédi út 30. szám alatti Szociális Telep tevékenységéről írottak három részre tagolódnak. A *Társadalmi szervezőmunka* című rész önkéntes munkatársi gárda toborzásáról tudósít a telep mintegy 1200 családja részére. Beszámol az akciókról: konyhakertek (40 család) és vitaminkertek (210 család) létesítéséről. Az *Adományok* című rész rádió beszerzését említi, és azt, hogy a textílianyagokból 84 gyermeket sikerült felruházni.

Ezek az adományok és jótékonykodás természetesen nem változtatta meg alapjaiban ezeknek a nyomortelepeknek az életét, mégis némileg segítette az ott élő elesett embereket abban, hogy könnyebben elviseljék életüket. Mindehhez hozzá kell tennünk, hogy bár az Augusztai telepet időközben felszámolták, a Ceglédi út egy kisebb része, valamint a Hős utcai házak ma is léteznek.

Forrás

A Társadalmi Szociális Egyesület Központi Hivatalának beszámolója 1942. évi Működéséről

A Társadalmi Szociális Egyesület Központi Hivatala Baranyai Lipótné elnök vezetése alatt az 1942. évben, tehát Isten segítségével már a harmadik évben végzett munkájáról a következőkben számol be:

Hivatalunk anyagi alapját most is, mint az első évben a Székesfőváros 132 333/1942-IX. számú rendelete alapján engedélyezett havi 600 pengő hozzájárulás képezte. Az 1940. évi viszonyok és árák alapján kalkulált összeg ma már a legszűkebbre szorított kiadásokra sem elegendő, mert havi állandó kiadásaink a következők:

Hozzájárulás az Augusztai-telep és Hős utcának	150,- P
Hozzájárulás a Ceglédi úti-telepnek	50,- P
Két alkalmazott fizetése (207+137)	344,- P
Altiszt fizetése	108,- P
Telefon cca.	65,- P
Posta cca.	20,- P
Telepfelügyelőnőnek	20,- P
OTI	12,- P
Irodaszerek	20,- P
Összesen	789,- P

Anyagi egyensúlyunk fenntartását mégis lehetővé tette az Egyesület Textilbeszerző Vállalatától havonta kapott 120 pengő. Nagyobb akciók kivételére, segélyek folyósítására, beszerzésekre azonban csak úgy voltunk képesek, hogy Egyesületünk közbenjárására a Magyar Nemzeti Bank igazgatósága, élükön Quandt Richárd vezérigazgató úrral, nagy megértéssel szerény munkánk iránt, segítségünkre jött és megfelelő anyagi erőt bocsátott rendelkezésünkre. Ezekről az esetenként kapott támogatásokról jelentésünk megfelelő helyein számolunk el. Itt csak mélységes hálnaknak adunk kifejezést, és köszönjük azt a nagyhatású segítséget, ami nélkül minden igyekezetünk eredménytelen maradt volna.

A Székesfőváros január 12-én 159 915/1941-IX. sz. rendeletével 700 pengőt utalt ki a Hivatal részére szociális célokra. Ezt az összeget gyermek-nyaraltatásunknál használtuk fel. A Főváros 156 094/1942. sz. rendeletével hagyta helyben ide vonatkozó elszámolásunkat. Úgy ezért, mint a havi hozzájárulásért hálás köszönetet mondunk.

Ugyancsak a Főváros 99 963/1941-VII. sz. rendelete értelmében szemléltető fali képeket kaptunk a kultúrház részére.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár 1942-ben is kiutalta az évi 500 pengő segélyt.

Elnökünk ez évben is aktív részt vett az Országos Gyermekvédő Liga gyűjtésén és a Vöröskereszt gyűjtésén 41 056 pengő eredménnyel.

Egyesületünk közbenjárására a Magyar Nemzeti Bank 50 000 pengő adományozott a Magyar Iskolaszaktanári Társaságnak, a Felvidéki Egyesület Szövetsége Hunfalvi Diákotthonának 4000 pengőt, a Prohászka Ottokár Társulat „Új Élet” című lapjának 1500 pengőt, az Erdélyi Iskolaszaktanári Társaságnak pedig 10 000 pengőt.

Vágóhid utca 33. sz. telep

Hivatalunk az 1942. évet már a Vágóhid utcai kultúrházban lévő helyiségében kezdte meg.

Január 15-én az a nagy megtiszteltetés ért bennünket, hogy Anna királyi hercegnő Ófensége, Széllné őrnagyasszonya kíséretében felkereste hivatalunkat, megtekintette a telepet, az ingyenes orvosi rendelőt és a foglalkoztatót.

Munkarendünk új helyiségünkben is a régi maradt. [Az] elnök minden hétfőn és csütörtökön tart irodanapot. Minden kedden és pénteken délelőtt pedig fogadónapunk van, amikor a hozzánk forduló egyéni kéréseit hallgatjuk meg és igyekezzük elintézni. - A Hivatal személyzete 2 gondozónőből és egy altisztből áll. Nagy gondot okoz minden évben a kultúrház *fűtése*. Naponta fűtendő helyiségeink: a foglalkoztató nagy terme és irodája, a Központi Hivatal hivatalos szobája; hetenkint kétszer az orvosi rendelő és a várószoba, az elnöki szoba, azonkívül a kisebb termek, ahol a különböző csoportok foglalkozásai zajlanak, és esetenként a nagyterem. - Ez évben már augusztus hónapban megkezdtük a szénről való gondoskodást. Egyesületünk közbenjárására a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt.-től Chorin Ferenc elnök úr egy vagon szén, a Magyar Általános Kőszénbánya Rt.-től, Vizer Vilmos vezérigazgató úr szintén egy vagon szén adományozott hivatalunknak. Az ő jószágunknak köszönhetjük, hogy egész télen át a kultúrházban meleg helyiségekben folyhat a munka.

Egyesületünk közbenjárására Chorin elnök úr intézkedése még a tanoncotthonok részére is 3 vagon szén utalt ki kedvezményes áron.

A Vágóhid utcai munkaközösség keretén belül folyó munkát a következőkben ismertetjük:

A telep patronesszei: Pongrácz Jenőné grófné és Gamerra Alberta bárónő. Kezdeményező nagy munkájuk vetette meg az alapot és irányításuk, útmutatásuk nélkül nem tudnánk semmi eredményt felmutatni.

Az ingyenes orvosi rendelőnek dr. Rittinger Imréné, dr. Gedeon Erzsébet orvos bocsátotta díjtalanul rendelkezésére nagy tudását, energiáját és szociális gondolkodását. A rendelésnél dr. Éber Ferencné önkéntes vöröskeresztes ápolónő segít. Úgy orvosi, mint szociális szempontból nagyhatású működésükről a főorvos-asszony számol be.

A telepen folyó szociális munka lelke, vezére Gamerra Alberta bárónő. Mi nem vagyunk illetékesek beszámolni gyönyörű munkájáról, de kötelességünk megemlíteni azt a spontán, őszinte szívből jövő ünneplést, amiben a telep lakói szeptember 27-én részesítették munkásságának 10. évfordulója alkalmából. Együtt hallgatott szentmise után a kultúrház felvirágozott nagytermében mondtak köszönetet jövevőjünknek, és emlékül egy kis ezüst plakettet nyújtottak át.

A Vágóhid utca 33. és 37. sz. alatti telepek 4-10 éves gyermekeivel a Mansz. „Gyermekszereket” osztálya foglalkozik, amelynek elnöke Baranyai Lipótné, szervezője, titkára pedig a munkában, szeretetben fáradhatatlan Ritoók Margit. Hetenkint kétszer 50 fiú, 50 lány jön össze, és Szentessy Mária mesél, játékkal, énekkel foglalkoztatja, tanítja őket istenfélelemre, hazaszeretetre, szülőtiszteltetle. A magukkal hozott szelket kenyérekre lekvárt kapnak, amit a Weiss Manfréd Konzervgyártól szereztünk be jutányosan. - Három nagyobb előadást is tartottak kakaós, kávé, süteményes uzsonna kíséretében. A május 3-án tartott előadás 10 filléres belépti díjak mellett 15 pengő jövedelmezett, amit a Vöröskeresztnak ajánlottak fel honvédeink részére. Karácsonykor a Gyermekszereket kabátot, meleg ruhát, alsó ruhát és 16 pár cipőt osztott ki a legszegényebbek között.

A 10-14 éves fiúk és lányok vezetését, tanítását dr. Horner Miklósné vállalta hetenkint háromszor. Segíti őket tanulmányaikban, ellenőrzi haladásukat és lelkiileg is irányítja őket.

A Dolgozó Lányok csoportját Ács Ivánné gyűjtötte egybe hetenkint egyszer. Vallásos, irodalmi, hazafias tárgyú előadásokat, megbeszéléseket tartottak, és június 13-án műsoros estét rendeztek.

A munkaközösség keretén belül dolgozott a Szent Vince Szívtestőrgárda Rózsa Ferenc vezetése alatt. Előadásokat, kirándulásokat rendeztek. A nagy középiskolára előkészítő tanfolyamot tartottak és 14 különböző korú fiút és férfit sikeresen levizsgáztattak. - Rózsa Ferencnek sikerült egy Marxtón típusú, modern, keskeny hangosfilm vetítógépet szerezni, amely duplatányéros gramofonnal van felszerelve. Ennek beállításával az itteni kulturális munkának óriási lehetőségei nyílnak.

A férfikkal szintén Rózsa Ferenc foglalkozik, kulturális és szórakozási lehetőségeket nyújtva nekik, hogy visszatartsa őket a kocsmázástól.

A Vágóhid utcai telepek mellett a Főváros által engedélyezett területen terül el az Egyesület sportpályája. A szakvezetés a Ferencvárosi Sport-Egylet kezében van. - Hálával kell megemlítenünk az Országos Sportközpontot, amely 2000 pengőt, és Horonyi Pálfi tanácsnokot, akinek közbenjárására a Főváros 95 899/1942 és 97/428/1942. sz. rendeletével 500 pengőt adományozott. - A pálya földmunkájának elkészítéséhez a Főváros szükségmunkások átengedésével járult hozzá. Májusra elkészült a bekerítés, később felépült az öltöző, és június végén a pályát meg lehetett nyitni. - Sajnos a vezető, dr. Nagy István orvos júliusban bevonult. Azóta a fivére Nagy Lajos helyettesíti. - Szükséges volna még az öltözőépület megtoldása egy büfé céljait szolgáló helyiséggel. - A sportpályától nagyon sokat várunk. A külvárosi, nehezen fekezhető ifjúságot a sporton keresztül lehet legkönnyebben megközelíteni, kézben tartani, elvonni züllesztő, káros hatású szórakozásoktól és nemesebb célok felé irányítani. Ezt az elgondolást méltányolta a Nemzeti Bank, amikor 1000 pengőt és az Országos Sportközpontot [sic!], amikor további 5000 pengőt utalt ki a pálya további fejlesztésére és felszerelési eszközök beszerzésére.

A Vágóhid utcában dolgozó munkatársak az együttműködés érdekében okt. 29-én munkatársi értekezletet tartottak Tóttóssy piébanos úr elnökle alatt, aki példát

adó szeretettel viseli szívén a telep és környéke minden gondját, baját.

A háború által ránk rótt kötelességeket a telep lakói is átérték, amikor július hóban saját elhatározásukból műkedvelő előadást rendeztek a Vöröskereszt javára, és a tiszta jövedelmet, 300 pengőt [a] harcoló és [a] sebesült katonáinknak ajánlották fel, az előadásra sebesült honvédeket hívtak és vendégeltek meg.

Végül a telep egyéves történetét kiegészítendő megemlíjtük még, hogy március 4-én a II. sz. tábori tüzérezred a kultúrház tánctermében és mellékhelyiségeiben volt elszállásolva.

Tanoncotthonok

Az Egyesület legjelentősebb célkitűzése tanoncotthonok létesítése. Ezek szellemi megteremtője gróf Pongrácz Jenőné, akinek fáradhatatlan energiája és szociális jósága tette lehetővé a terv megvalósítását.

A tanoncotthonokról csak annyiban kívánunk megemlékezni, amennyiben Egyesületünk eme nagyfontosságú intézményeinek - szerény erőnköz mérten - szolgálatot tehetünk. - Egyesületünk közbenjárására kapott felmentést és engedélyt Solymár igazgató úr arra, hogy a fiúotthonoknak szentelje munkásságát. - Ugyancsak Elnökünk közbenjárásának eredménye a Nemzeti Bank egyszer 10 000, majd 5000 pengős, budai Goldberger Leó 3000 pengős adománya, az otthonokban a telefon felszerelésé[re] és végül a szénnel való ellátás[ára].

Köszönetet kell itt mondani Solymár főtisztelendő úrnak, aki mint pap és pedagógus nagy szaktudással, szeretettel s elhivatottsággal látja el az otthonok igazgatói tisztségét.

Karácsonyi akciók

A beszerzési nehézségek és korlátozások dacára, karácsonyi akciónk részére - amire az előmunkálatokat már október hóban megkezdettük - a következő adományokat kaptuk:

budai Goldberger gyár	400 m flanel
Kispesti Textilgyár	300 m flanel
Győri Textilművek	2 csomag flanel
Hazai Fésűsfonó Rt.	10 m 70 cm ruhaanyag
Hellas Rt.	4 1/2 parti kesztyű
Br. Weiss Alfonz	100 csomag konzerv á 2 kg
Br. Weiss Alfonz	100 csomag edény (1 db 2 l fazék, 1 db 2 l lábas, 2 bögre)
Magyar Ruggyantaárugyár	10 pár hócipő
Liebner Zsigmond	8 csomag játék
Hangya	100 kg bab, 50 kg rizs
Deák-Horváth Dénes	50 kg bab
Stühmer Rt.	10 kg szaloncukor
Dreher Kőbányai Serfőzde	3 csomag keksz

Gróf Zichy Nándor 100 pengős vásárlási utalványt küldött, amin - kiegészítve 220 pengőre - pulóvereket, meleg harisnyákat vásároltunk.

Walkó Lórándné nagy élelmiszercsomagot adományozott. Ezt a Szent István Fiúotthon kapta.

Pénzbeli adományt adtak: Kammer Testvérek Rt. 1000 P, Aschner Lipót 1000 P, Marschall Ferenc 500 P, Haggenmacher Henrik 100 P, Ehrmann Kornél 100 P, Illovszky János 100 P.

Az adományok nagy részét a telepnek juttattuk, amint ezt a telepekről szóló beszámolómban jelentettük. Gamerra bárónőnek a 33. sz. alatti telep részére átadtunk: 50 kg babot, 30 m flanelt, 1 láda gyümölcsöt, 10 csomag edényt, 10 csomag konzervet, gyermekjátékokat. - Gyermekjátékokat kapott a „Gyermekszertet” is. - A Vágóhid utca 37. sz. telep lakóinak összes cukor- és lisztjegeit kiváltottuk. - Három árvának és egy öreg nőnek ruhákat varrattunk a foglalkoztatóban. - 10-12 pengős részletekben szétosztottunk 310 pengőt. - 100 kg bab és 50 kg rizs csak az ünnepek után érkezett. Ennek kiosztása még folyik.

Népvivatali szolgálat

Népvivatali szolgálatunk tulajdonképpen minden szociális problémát magában foglaló tevékenység. Minden védelemre, segítségre szoruló embertársunk minden ügyével, bajával foglalkozunk, akár igazi, akár képzelt a sérelme, akár méltányos, akár lehetetlen a kérése - A statisztikailag kimutatható eredményeken túl nagyon sok a láthatatlan munka az egyéni ügyek elintézésében. Bele kell illeszkedni a világába és végtelen türelemmel, szeretettel kell megtalálni velük a lelki kapcsolatot. Tapasztalatunk szerint minden szociális építész itt kezdődik, mert ezeken a jelentéktelennek látszó, kis ügyeken keresztül osztályellentétek simulnak el, és meggyőzött, elvadult emberi lelkek újraéledt bizalommal kapaszkodnak a feljűk nyújtott testvéri kézbe.

A társadalom alapját az egyén, a család képezi. Az egyén, a család gondja-baja a társadalom gondját-baját tükrözi vissza. A beteg sejt lassan megbontja, megöli az egész szervezetet. A talajavesztett egyén, a széthulló család az egész társadalmat veszélyezteti. Viszont minden megmentett ember, minden veszély, amit a családtól elhárítottunk, a társadalmat erősíti meg.

A népvivatali szolgálat nemcsak anyagi, gazdasági, erkölcsi bajok orvoslására irányuló törekvés, hanem az élet küzdelmeiben elgyengült vagy eldurvult, reménye vesztett és elfásult lelkek felemelése is. Munkánk itt tér el a hatóságok mindenestre módszeresebb, megalapozottabb, nagyobb apparátussal alátámasztott nagyszerű munkájától. Nem esetekkel állunk szembe, hanem botladozó, szenvedő emberekkel; munkánkat nem rendeletek irányítják, hanem a mindent elnéző, mindent megértő szeretet.

A hozzánk intézett kérések, panaszok között a legnehezebben orvosolhatók a lakásügyek és tudjuk jól, hogy a Fővárosnak is ez egyik legsúlyosabb szociális problémája.

Már múlt évi beszámolómban is felhívtuk a figyelmet arra a tényre, hogy a lakásrendelet elzárja a fiatal házasságokat attól, hogy olcsó fővárosi lakáshoz jussanak. Viszont már egy gyermekkel privát ház be nem fogadja őket, az uzsora házbérek sem képesek megfizetni. Így a körülményektől kényszerítve áttérnek az egyke vagy egy se rendszerre, ami annál szomorúbb, mert egészséges fiatal emberekről van szó. Ha az 1942. év születési statisztikája visszaesést mutatna, az ok egyedül ebben keresendő. - Sőt a házasság teljes szétbomlása is gyakori következmény. - A Székesfőváros nagy szociális érzékkel helyezte el a Pillangó utcai Otthonban az előregedett házastársakat. Éppen ilyen, sőt nemzet- és fajvédelmi szempontból még fontosabb volna a fiatal házasságok védelme. Sok egyéni esetből leszárt tapasztalatainkra hivatkozva nagyon kérjük a Székesfővárost, vegye oltalmába a fiatal, kezdő háztartások ügyét.

A IX. ügyosztálynak külön köszönetet mondunk, hogy ajánlatunkra pártfogoltjainknak 5 esetben kislakást, 4 esetben szükségglakást juttatott, több lakáscserét engedélyezett, kilakoltatottaknak bútorait elraktározta, költözködési segílyt adott, és több ízben kilakoltatott családok gyermekeit elhelyezte.

A szelektálás, áttelepítés, rétegenként való felemelés iskolapéldájaként még itt meg kell említenünk egy konkrét esetet. A Vágóhid utca 33. sz. kislakástelepről egy 8 gyermekes családot - akik már magasabb bért voltak képesek fizetni - a IX. ügyosztály áttelepített a Vágóhid utca egyik új és drágább lakásába. A megürült lakásba a Vágóhid utca 37. sz. szükségglakótelep egyik családjá került, akik már megérték a kislakás nivójára. Mindkét család a hajdani Kiserdő kunyhóiból küzdötte fel magát. - Végeredményben pedig a Főváros rendelkezésére maradt egy üres szükségglakás.

Keddi és pénteki fogadónapjainkon az emberek, sorsok és kérések legkülönbözőbb fajait van alkalmunk megismerni. Sokszor nehéz és sok munkát jelent az érdeemesnek különválasztása az érdemtelenőtől. Ajánlólevelek írása, okmánybeszerzés, tudakozódás a népjóléti hivataloknál, beajánlás az Anya- és Csecsemővédő vagy a Gyermek- és Családvédelemhez, hadisegélyek, szakpénztári családi pótlékok kisürgetése stb. annyira mindennapi és minden fogadónapon oly sokszor előforduló dolgok, hogy ezeket pontosan, szám szerint nem vagyunk képesek jelenteni. Felsorolandó többi adataink se egészen helytálló, mert átlagosan az emberek 50%-a nem tartja érdeemesnek velünk tudatni, ha sikerrel jártunk el ügyükben. Az egyes ügyek rengeteg időt, munkát jelentenek. Annak illusztrálás[ára], hogy sokszor milyen megoldhatatlannak látszó feladatok előtt állunk, röviden megemlíttünk egy esetet. Körülbelül 30 éves, menhelyen nevelkedett, kicsit gyengeelméjű nőnek okvetlen szüksége volt a születési anyakönyvi kivonatára. Nem tudta szülői nevét, se születési idejét és helyét. Türelmes, következtetés utánjárás eredményeként két hét múlva kezeink közt volt a kívánt okmány.

Segítségünkkel álláshoz jutottak:

pénzügyi altisztnek	
Szfví altisztnek	1
bankhoz liftesnek	1
Máv Északi Főműhelyhez	1
Mávhoz kinevezve	3
hadirokkant elhelyezve	1
Posta	4
Hazai Fésűsfonó Rt.	2
Gázműveknél véglegesítve	1
Szfví tanári véglegesítés	1

Ruggyantárgyár	1
éjjeliőr	4
népkonyhához	1
járásbírói díjok	1
trafikengedélyt kapott	1
Köztisztasági Hivatalhoz	1
Hangya	2
Nemzeti Bank vidéki fiókja	5
Goldberger gyár	2
Weiss Manfréd gyár	1
Földművelésügyi minisztérium	2
Nemzeti Munkaközpont	1
útján elhelyezve	
Corvin Áruház	18
Philips Művek	1
Danuvia	1
Hindu Csokoládégyár	4
Beszkrát	1
Sorg építési iroda	6
Szfví áthelyezés	1
	1
	70

Egyéb ügyek elintézése:

Szfvárosi alapítványból részesedés	1
Iparkamarától kölcsön	1
Nyomorék Gyermek Otthonába elhelyezés	2
Értelmiségi ügyek kormánybiztosságtól kölcsön	1
Szociális Missziótól vasútjegy	3
Önállósítási Alap	1
Tandíjmentesség	1
Árvaházba felvétel	2
Tansegély	1
Kegydíj	2
Újságárusítási engedély	1
Nyugdíj	4
Átmeneti Otthonba felvétel	9
Kórházba felvétel	12
Mentőkkel elszállítás	3
Elmegyógyintézetbe helyezés	1
Babakelengye	2
Erdei iskolába felvétel	1
Eltűnt keresése	1
Munkakönyv megszerzése	3
Szegényházba helyezés	4
Tanoncotthonba helyezés	4
Foglalkoztatóba felvétel	2
	65

A Vöröskereszt közbenjárásunkra egy ízben 80 pengő segélyt utalt ki, ajánlatunkra ortopéd cipőt és 15-20 pengős segélyeket adott. A Nemzeti Bank nagylelkűsége a következő segélyezéseket tette lehetővé: Egy négygyermekes, nyomorgó család négy hónapon át havi 150 P segélyt kapott. A Dietetikai Intézet egy szegény tanulójának három hónapon át havi 60 P tansegélyt, egy 76 éves beteg úri nőnek 200 P azonnali segélyt és 1943. január 1-től kezdődőleg havi 30 P állandó támogatást engedélyezett. Kontra Antal négy gyermekes családja részére - ahol a legidősebb kimondott zenei zseni és a többi gyermek is rendkívül tehetséges - a Nemzeti Bank évi 400 pengőt folyósít. Ebből fizetjük havonta a lakbérüket, adunk havi állandó és indokolt esetben rendkívüli segélyt.

Egyesületünk közbenjárására a Ganz cég 100 P segélyben részesített egy idősebb, magányos nőt. - A karácsonyi pénzsegélyektől eltekintve lakbérére, cipőtalpalásra, tandíjra, temetésre stb. 250 pengőt osztottunk ki.

Leveleztünk még németországi gyárral is, az ott dolgozó magyar munkás Budapesten maradt családja segélyezése ügyében.

Végül még egy idevágó, de negatív célzatú munkánkat említjük. Több esetben, kellő utánjárás, nyomozás után megakadályoztuk azt, hogy professzionista koldusok, munkakerülők jóhiszemű emberbarátok jóságával visszaélve, segélyekhez jussanak.

Beszámoló

a Ceglédi út 30. sz. alatti Szociális Telep tevékenységéről 1941. és 42. években

Társadalmi szervezőmunka

A Ceglédi úti Szociális Telep feladata székesfővárosi szükségglakástelepeken lakó családok szociális és kulturális gondozása. Ezek a családok a székesfőváros külső periferiáin laknak, a X. kerületben Kispest város határa és az Üllői út által bezárt szög területén. Társadalmi, anyagi helyzetüket és kulturális színvonalukat nagyjából a családfigyelő foglalkozása jellemzi: gyári munkások, alkalmi munkások, szeméttelapi „guberáns”-ok stb., akik között a szakmunkás - gyér számban - a felső határt jelenti.

A telep[en], mintegy 1200 család, megközelítően 5000 lélek szociális és kulturális gondozására vállalkozott. E feladat végrehajtásához szükség volt áldozatos és szociális érzéstől átfűtött munkatársakra, akik ezt a nehéz munkát önkéntesen is vállalják. A Társadalmi Szociális Egyesület legelőször ezen a téren igyekezett a telep segítségére sietni, amikor az Egyesült Női Tábor, a Leánycserkész Szövetség és magánosok bevonásával önkéntes munkatársi gárda szervezésére vállalkozott. Az önkéntes munkatársak száma ma már 10-16 között váltakozik, akik a családgondozásban, az egyes korcsoportok foglalkoztatásában, a munkába helyezésnél, valamint az adminisztratív munkánál vannak segítségünkre.

A Ceglédi út 5/7. szám alatti székesfővárosi szükségglakás telep lakóinak szélesebb rétegben való bevonására 1942. második felében újabb szociális telepet létesítettünk, amelynek védnökéül sikerült Tormay Bélánét megnyernem.

A lélektani csoport munkássága

A szellemi és anyagi szegénység megszüntetésére csak úgy vállalkozhattunk, ha előbb gondozottjaink alapos megismerésére törekedtünk. Családjaink szociális, szellemi, erkölcsi, gazdasági és egészségügyi helyzetéről tiszta és világos képet család-gondozási munkánk révén nyertünk. Család-gondozásunk keretében alakított lélektani csoport e munka egy részét vállalta, amikor a kültelki gyermek és ifjú lélektani sajátosságainak kutatását tűzte ki feladatául. Elsősorban oly számú adat összegyűjtése volt a cél, hogy egy „mérőléc” felállítása váljék lehetővé a képességek megállapítására, s így a „kültelki” gyermek a „városi”-val összehasonlítható legyen.

Vizsgálatainkat 1941. év február havában indítottuk. Első gyűjteményünk a pályaválasztásokra vonatkozik, mely kb. 500 adatot tartalmaz. 10-14 éves korig képességek és ismeretek szempontjából vizsgáltuk meg mindkét nembeli ifjúságot. E vizsgálat eredménye alapján a szakmunkára leginkább alkalmasnak tartott 17 telepi ifjút a Társadalmi Szociális Egyesület Szent István tanoncotthonába felvette.

Összesen 252 gyermeket vizsgáltunk. Vizsgálati eredményeink ismertetését külön kiadványban vettük tervebe.

Akiók

Konyhakertek létesítése bérelt földön 40 család részére.

Vitaminkertek létesítése 210 család részére.

„Jobb otthon!” akció keretében takarítás, meszelés és szalmazsáktömés 120 család bevonásával.

1942 nyarán jelentkezett két iskolásfiú, akik szünidőre munkába szerettek volna állani. Elhelyeztük őket a székesfőváros kertészeténél. Másnap már negyvenen jelentkeztek, a következő napokon még többen, úgyhogy gondolkoznunk kellett valami megoldáson, hogy a tömeg [sic!] gyermeket elhelyezzük, minthogy az összes kertész ismerősöket már elláttuk munkaerővel. Így szerveztük meg a Pantodrog Rt. bevonásával a gyermekek nyári gyógnövénygyűjtését, amelynek keretében 120-150 gyermek heti 15-22 pengő keresethez jutott. E munkát kirándulások keretében szerveztük meg.

Adományok

Rádiókat 1942-ben kaptuk népművelési munkánk erősítésére a Társadalmi Szociális Egyesülettől. E rendkívül hasznos eszközt nemcsak nevelő és oktató munkánkban, hanem a szórakoztatásnál is állandóan használjuk.

Az Egyesület mindkét év karácsonyán flanel anyagot, játékokat, 1941-ben pedig élelmiszert is osztott ki a telep munkájában szorgalmasan részt vett családok között karácsonyi ajándékként. A textilanyagokból alsó és felső ruhákat készítettünk. A két évben összesen 84 gyermeket ruháztunk fel.

Wagner Blanka s. k.
patronessz

Jelzet: MOL Buday Goldberger Leó iratai, Z 675 19. cs. 71. t.

Címkék:

[Actio Catholica](#) ^[2]

[KALÁSZ](#) ^[3]

[KALOT](#) ^[4]

[Társadalmi Szociális Egyesület](#) ^[5]

[Goldberger](#) ^[6]

[világháború](#) ^[7]

[Magyar Nemzeti Bank](#) ^[8]

[Hangya](#) ^[9]

Kiadás: 5. évfolyam (2005) 5. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/esettanulmany_egy_szocialis_es_jotekonyisagi_mozgalom_tevekenysegerol_a_masodik_vilaghaboru_eveiben.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/esettanulmany_egy_szocialis_es_jotekonyisagi_mozgalom_tevekenysegerol_a_masodik_vilaghaboru_eveiben.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/actio-catholica>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kalasz>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kalot>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/tarsadalmi-szocialis-egyesulet>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/goldberger>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/vilaghaboru>

[8] <https://www.archivnet.hu/cimkek/magyar-nemzeti-bank>

[9] <https://www.archivnet.hu/cimkek/hangya>